ח.], ב) לקמן קה: ברכות נב. [תוספתא דברכות פ"ה

הל"בן, ג) ולעיל לט:ן,

ר"י אומרן, ז) נוכ"כ תום׳

ביצה לג: ד"ה כי הוינון.

הגהות הב"ח

רש"י ד"ה גמרו (ל)

מעודתן כום ראשון אומר עליו כל"ל יר"ל

עליו כל"ל והד"א: (ב) תום' ד"ה מניחו וכו'

כשמואל. נ"ב לעיל בד' ק' סוף ע"ל: (ג) בא"ד

לה בסמוך. נ"ב בתחלת דף ק"ו:

שו א מיי׳ פכ״ט מהלכות שבת הלכה יג סמג עשין כט טור שו"ע אורח חיים סימן רעא סעיף ו:

רבינו חננאל

גמרו, כוס ראשון אומר עליו ברכת המזון והשני . מקדש עליו. ואמרינז. ודחינז לפי שאיז אומרים שתי קדושות על כוס אחד, מאי טעמא לפי שאין עושין מצות חבילות חבילות. ולא והתניא הנכנס לביתו במוצאי שבת מברד על הייז ועל המאור . ועל הבשמים ואח״כ אומר הבדלה. ואם אין לו אלא כוס אחד מניחו לאחר המזון ומשלשלן כולן אחריו. הנה אומר שתי קדושות על כוס אחד. ישנינן לית ליה שני. והא ואמר רב יקנ"ה, ודחינן מדלא אמר רב זמן, ש״מ דהאי יום טוב אחר שבת דקתני רב יקנ״ה, בשביעי ין, בטב ליה של פסח עסקינן דלית ליה יין, דכל דהוה ליה שתיה. והא יו"ט ראשון דאית ליה ואמר אביי יקנ״ה ורבא אמר יקנה״ז, ופריק כי קאמרינן שתי קדושות, אבל קידושא ואבדלתא חדא קידושא היא. כלומר ברכת והזמזוז והקידוש בוכת (הןמהן ההקדוש של יום שתי קדושות הן ומאי שנא. ופירוש קידוש היום והבדלה תרוייהו קודם אכילה הן, קידוש וברכת המזון, הקידוש קודם אכילה. וברכת המזוז , אחר הסעודה, לפיכך שתי סביייי, יביב קדושות הן.

ה"ג ראשון אומר עליו ברכת המזון. להפסיק והשני אומר עליו קידוש היום סמוך לסעודת שבת ולגירסה זו התי שפיר הא דמשמע לעיל (ד ק: ושם) דמפסיק לר' יהודה בעקירת

שלחן קודם קידוש לפי שהיו רגילין לעקור שלחן לפני ברכת המזון אבל ספרים דגר׳ ראשון אומר עליו קידוש היום וטעמא שאינו יכול לטעום מכום ברהמ"ז בלא קידוש קשה מנא ליה לעיל דמפסיקין לרבי יהודה בעקירת שלחן קודם קידוש.א והא דקתני בתוספת' דברכות אורחין שהיו מסובין אצל בעל הבית וקדש עליהן היום עקרו עם חשיכה לבית המדרש חזרו ומזגו להם את הכוס אומר עליו קידוש דברי רבי יהודה וברכת המזון לא מזכיר כללב היינו משום דמתחלה עשו ברהמ"ז קודם יניחתם לעשות הפסק בין סעודת חול לסעודת שבת ולכך נמי עשו עקירה לבית המדרש: וניכוריבהן לתרוייהו אחד כסא. לר' יוסי פריך כיון דתרוייהו אסעודת שבת קאתו כדפרישית לעיל (ד׳ ק.) ח דהך סעודה עולה לו לסעודת שבת ב הוה ליה למימר תרווייהו אחד כסא אבל לר׳ יהודה לא פריך כיון דברכת המזון אסעודת חול וקידוש על סעודה הבאה אין לומר שניהם על כום אחד: שאין אומרי׳ שתי קדושות על כום ויש נוהגין בחופה מטעם זה

שלא לומר שבע ברכות על כוס ברכת המזון אלא מביאין כוס אחר™ ואין מברכין על השני בפה״ג כיון שכבר בירך על כוס ברכת המזון כי אין נכון לברך פעמים אך רבינו משולם היה אומר הכל על כום אחד דלא דמי לברכת המזון וקידוש דתרי מילי נינהו כדאמרי׳ בסמוך אבל הכא חדא מלתא היא דברכת המזון גורם לברכת נישואין וברכת אירוסין ונישואין נהגו לומר על שתי כוסות וטעמא דרגילים זה בלא זה כדאמר בכתובות (ד' ז:) מברכין ברכת האירוסין בבית אירוסין וברכת חתנים בבית חתנים ועוד דנהגו לקרות כתובה בינתים והוי הפסק ולכך מתכוונים ולכך לריך ב' כוסות: מיתיבי הנכנם לביתו בו'. הוה מני למיפרך ממחני׳ דאלו דנרים

(ברכות ד' נא:) דמייתי בסמוך ב"ש אומר נר ומזון ובשמים והבדלה כו׳ אלא פריך מברייתא משום דבעי לשנויי אין לו שאני כדקתני בברייתא אין לו אלא כוס אחד כו' ודרך הש"ס להקשות ממקום שמולא למרץ בפשיטות: מביחן לאחר המזון. הקשה ה"ר נסים איך יאכל קודם הבדלה הא אמרי׳ לקמן אסור לאדם שיטעום כלום חודם שיבדיל ואמימר נמי בת טוות ה כדאמר לקמן (ד' קז.) ומירך דהכא מיירי כשאכל מבעו"י עד שחשיכה לו ואע"ג דמפסיקין להבדלה לשמואל (ב) וכ"ש לר' יהודה דמחמיר טפי והך ברייתא מוקי לה בסמוך (ג) כב"ש ואליבא דרבי יהודה הא דקאמר מניחו לאחר המזון לא שמותר לאכול אלא כלומר כשיפסיק סעודתו בברהמ"ז אז יבדיל וקשה דלשון הנכנס לביתו משמע שלא התחיל לאכול מבעו"י ועוד הקשה מורי ה"ר יחיאל דלקמן (ד׳ קה:) אמרי׳ על הך ברייתא ש״מ טעם מבדיל ולפירוש רבינו נסים דמיירי באכל מבעוד יום אין להוכיח כלום אלא י"ל דודאי בחנם אין לו לאכול קודם הבדלה אבל כשאין לו אלא כום אחד מותר לאכול קודם הבדלה כדי לעשות על הכוס ברכת המזון י: דאית דיה ואמר רב יקנ"ה. פי׳ בקונטר׳ דס״ד דביו״ט ראשון של פסח מיירי דאית ליה כוסות טובא כדתנן (לעיל ד׳ זט:) לא יפחתו לו מד׳ כוסות וקשה דהא כל ד' כוסות לריכי כל חד למילתיה ועוד דבסמוך דפריך מיקנה"ז לימא דבשמיני של חג מיירי דאיכא זמן ואכיל ושתה כל מה דהוה ליה ועוד דאכיל כל מה דהוה ליה לשון אכילה לא היה לו להזכיר אכוסות לכך נראה לפרש דביום טוב ראשון מסתמא אדם מכין הרבה ז ובשמיני של חג נמי שהוא רגל בפני עלמו רגילין להכין הרבה כדתנן (חולין ד׳ פג.) ד' פרקים בשנה לריך הטבח להודיע אמה מכרתי לשחוט וחשיב יו"ט האחרון של חג: דב אמר יקנ"ה. ומה שאין מזכיר בשמים פירש רשב"ם דטעם בשמים משום איבוד נשמה יתירה וביום טוב נמי איכא נשמה יתירה. וקשה דאם כן במולאי יום טוב אמאי לא תקינו בשמים לכך נראה דביום טוב ליכא נשמה יתירה והכא אין מזכיר בשמים משום דשמחת יום טוב ואכילה ושתיה מועיל כמו בשמים ויש טעמים

אגמרו כום ראשון מברך עליו ברכת המזון והשני אומר עליו קדושת היום אמאי ונימרינהו לתרוייהו אחדא כסא אמר רב הונא אמר רב ששת אין אומרים שתי קדושות על כום אחד מאי מעמא אמר רב נחמן בר יצחק ⊕לפי שאין עושין מצות חבילות חבילות ולא והא תניא הנכנם לביתו במוצאי שבת מברך על היין ועל המאור ועל הבשמים ואחר כך אומר הבדלה על הכום ואם אין לו אלא כום אחד מניחו לאחר המזון ומשלשלן כולן לאחריו אין לו שאני והא יו"ם שחל להיות אחר השבת דאית ליה ואמר רב יקנ"ה אמרי מדלא אמר זמן מכלל דבשביעי של פסח עםקינן דכל מאי דהוה ליה אכיל ליה ולית לי' והא יו שם ראשון דאית ליה ואמר אביי יקזנ״ה ורבא אמר יסנה"ז אלא הבדלה וסידוש חדא מילתא היא ברכת המזון וקידוש תרי מילי נינהו: גופא יום מוב שחל להיות אחר השבת רב אמר יקנ"ה ושמואל אמר ינה"ק

לא נכונים חה הטעם נכון ועיקר": "כְּבַ"ה. יין ברישא וא"ת אתאי לא תקינו נתי בברכת המזון יין ברישא כתו בכל תקום "וליכא לתיתר דפטר ליה יין שבתוך הסעודה דכיון דאתר הב ונבריך איתסר לתישתי ויש לותר דברכת המזון בא לשם גמר סעודה ותפסיק לכל מה

דהמבדיל בין קדש לקדש קא מברך: רשב"ם

הכי

קאמר זמן בשביעי של פסח עסקי׳.

דשמא עני הוא ואין לו אלא כוס א׳:

והא יום ראשון דאים ליה. דאפי׳ עני

שבישראל לא יפחתו לו מד׳ כוסותם:

הידוש והבדלה חדא מלחא היא.

דתרוייהו משום קדושת יו"ט נינהו

ובהבדלה עלמו הוא מזכיר קדוש' יו"ט

גמרו. סעודתן: (6) אומר עליו כו'. ר' יוסי קאמר לה: משלשלן. עד

לאחר המזון. אלמא אמרי׳ שתי ברכות על כוס אחד הבדלה וברהמ״ז:

ואמר רב יקנ"ה. כדמפרש בשביעי עסקינן ובשביעי ליכא זמן ומכל

מקום שמעינן מינה קידוש והבדלה על כום אחד: ומשנינן מדלא

גמרו. סעודתן: כוס ראשון אומר עליו ברכת המזון כו'. ר' יוסי קאמר לה ורבותה הוא שאינו לריך לקדש מיד אלא יגמור סעודתו ויברך ברכת המזון ואח"כ יקדש. ומיהו אם פרס מפה וקידש מודה רבי יוסי דכל שכן דשפיר טפי דאי לא תימא הכי אלא דוקא קאמר רבי יוסי ראשון מברך עליו ברהמ"ז אם כן שמואל דאמר כמאן (לעיל דף ק.): ולימרינהו מרוייהו אחד כסא. קידוש היום וברכת המזון. ולרבי יוסי קא פריך דאילו לרבי יהודה כיון דמפסיקין ולריך עקירת שלחן לריך שני כוסות: שני קדושות. ברכת המזון קורא קדושה כקידוש

היום כלומר שתי מצות: הבילות הבילות. דמיחזי עליה כמשוי: מברך על היין. תחלה לפי שהוא תדיר ותדיר קודם: על המאור ועל הבשמים. כב"ש מוקמינן לה במסכת ברכות בפרק אלו דברים (דף נב.) דאמר מאור ברישא ואחר כך בשמים והבדלה לבסוף לפי שאלו הראשונות הצרות וברכת הבדלה ארוכה לפיכך אומרה לבסוף: משלשלן. לשון שלשלת שמחברם יחד עם ברכת המזון. אלמא אמרינן שתי ברכות על כום אחד הבדלה וברכת המזון: [אין לו שאני]. דלית ליה יין לשני כוסות ואנן בדאית ליה עסקינן: אחר השבת. מולאי השבת: דחים ליה וקחמר רב יקנ"ה. קס"ד בי"ט הרחשון של פסח שחל להיות אחר השבת עסקינן דאית ליה כוסות הרבה דתנן לעיל (ד' נט:) אפילו עני שבישראל לא יפחתו לו מארבע כוסות ואמר רב יקנ"ה אלמא קידוש והבדלה על כוס אחד מצי אמר: ומשני מדלא אמר רב יקנה"ו אלמא בשביעי של פסח עסקינן. דשמא עני הוא ואין לו אלא כוס אחד. וטעמיה דרב לקמיה אפרשנו במקומו וכן דרבא ודאבייה : והא יו"ע ראשון דאים ליה. דאפי׳ עני שבישראל לא יפחתו לו מארבע כוסות: קידושא והכדלה חדא מילחא היא. תרוייהו משום קדושת ימים טובים נינהו ובהבדלה עלמה הוא מזכיר קדושת יו"ט דהמבדיל בין קדש לקדש מברך: גופה יו"ט שחל להיות החר השבת. לריך להבדיל ולקדש ומשמע שאם לא היה יום טוב לא היו חולקין האמוראין הללו אלא כולי עלמא מודו יין מאור והבדלה והשתא דאיכא קדושת היום פליגי ולפיכך לריך ליתן טעם לכל דבריהם ולומר שהקידוש גורם לשנות את הסדר מכמות שרגיל: רב אמר יקנ"ה. ס"ל הדושת היום עדיפה מהבדלה אי נמי דכי מבדיל ברישה מיחזי דהוי עליה קדושת היום כמשוי ולפיכך יין קודם לקידוש כבית הלל (ברכות דף נא:) דתדיר ושאינו תדיר תדיר קודם ואחר הקידוש נר והבדלה כשאר מולאי שבתות שהנר קודם להבדלה: ושמואל אמר ינה"ק. שמואל סבירא ליה הבדלה קודם לקידוש כדמפרש טעמא לקמיה [קג.] משל דרבי יהושע בן חנניא למה הדבר דומה למלך שינא ואפרכוס נכנס מלוין את המלך השבת להבדיל ואח"כ יוצאין לקראת אפרכוס לקראת יו"ט לקדשו. ועל מלתיה דשמואל אמר לה בהדיא בברכות בירושלמי באלו דבריסף רבי חנינא אמר ינה"ק ואתי רבי חנינא כשמואל דא"ר חנינה בשם שמואל משל למלך יוצה ושלטון נכנס מלוין את המלך ואח"כ מכניסין את השלטון הלכך יין תחלה ואח"כ מאור ואח"כ הבדלה דכיון דהבדלה קודם לקידוש יעשה כל סדר הבדלה כדין מולאי שבתות דעלמא ואח"כ יקדש. ומה שאין נותנין האמוראין סימן לבשמים לפי שאין מברכיז על הבשמים ביו"ט שהרי גם ביו"ט יש לנו נשמה יתירה כשבת:

ורבה

מוקי

מוסף רש"י שאין עושין מצות חבילות חבילות. שנילה כמי שהיו עליו למשחוי וממהר לפרק משאו (סוטה ומשלשלן. שלשלת, כלומר סודרן לאחר סמון (ברכות נב.).

מוסף תוספות

א. אנה הוזכר עקירת שולחן קודם שבת בהך ברייתא. מוס' הרח"ש. תוס' הרא"ש. ברישא. איז הוכחה משם ל"פ. ד. ואומרים עליו שש ברכות. ריטנ״ת. ה. פי׳ לן בתענית לפי שלא היה לו יין ולא רצה לטעום קודם הבדלה. **תוס**׳ טוות משום דלא הוה ליה חמרא כלל וכיון שלא היה מקיים מצות הבדלה כלל לא רצה לאכול. תוס' רי"ד מהדורא תנינא. וע"ע תום' לשמח את ביתו ברגל ובמה משמחן אנשים ביין. מוס' הרא"ש. ח. דטעון כוס כגון ברכת הבדלה וברכת חתנים דתקנו לומר ברכת היין תחילה. שס.

> שלפניו כדאמר לקמן (ד' קג:) דברכת המזון עקר דעתיה ממשתיא לריך לברך אכסא דברכתא אף על גב דבירך אכסא קמא והשתא הכוס בידו ודעתו לשתות אח"ל אפילו הכי הוה הפסק לכך תיקנו לברך איין אחר ברכת המזון שאם יברך קודם ילטרך לברך שנית: